

7. ročník odborné mezinárodní konference

PSYCHOLOGIE SPORTU V PRAXI 2016

aneb

SPORT – PRŮVODCE ŽIVOTEM

Sborník konferenčních abstraktů

muni
PRESS

7. ročník odborné mezinárodní konference
PSYCHOLOGIE SPORTU V PRAXI 2016 aneb SPORT – PRŮVODCE ŽIVOTEM

7th international conference
SPORT PSYCHOLOGY IN PRACTICE 2016 – SPORT AS A LIFE GUIDE

Sborník konferenčních abstraktů
Book of Abstracts

Editoři:

**Hana Válková, Michal Vičar,
Dagmar Heiland Trávníková, Pavel Trochta**

MASARYKOVA UNIVERZITA
BRNO 2016

Vědecký výbor konference / Scientific committee:

prof. Ph.Dr. Hana Válková, CSc.

doc. PaedDr. Marie Blahutková, Ph.D.

MA. Anastasya Khomutova, PhD.

doc. Dana Štěrbová, Ph.D.

Mgr. Michal Šafář, Ph.D.

Mgr. Michal Vičar

All rights reserved. No part of this e-book may be reproduced or transmitted in any form or by any means without prior written permission of copyright administrator which can be contacted at Masaryk University Press, Žerotínovo náměstí 9, 601 77 Brno.

Konference se konala ve dnech 25.–26. 11. 2016 na Fakultě sportovních studií MU ve spolupráci s Asociací psychologů sportu ČR.

Záštitu nad konáním konference převzali děkan FSpS MU v Brně, doc. Jiří Nykodým, Ph.D., a Mgr. Michal Šafář, Ph.D., předseda APS.

The conference took place 25th – 26th November 2016 at the Faculty of Sports Studies, Masaryk university in cooperation with the Czech Association of Sports Psychologists.

The conference is held under the auspices of the dean of Faculty of sports studies, MU, doc. Jiří Nykodým, Ph.D. and the chairman of the Czech Association of Sports Psychologists Mgr. Michal Šafář, Ph.D.

Obsah / Contents

1 ABSTRAKTY ZVANÝCH ŘEČNÍKŮ / KEY NOTE SPEECHES ABSTRACTS

Využití emocí a vnitřní energie pro maximální výkon

JIŘÍ KASTNER 7

It's not about where you're from, it's about what kind of person you are: coaching multicultural teams

ANASTASIYA KHOMUTOVA 8

'Whose 'wellbeing matters'?: Sports workers lives, experiences and transitions through unique employment terrain

GEOFFERY Z. KOHE 10

Psychická příprava v biatlonu

ONDŘEJ RYBÁŘ, JIŘÍ ŠIMONEK 11

Psychologická příprava sportovce v prostředí olympijských her – OH RIO 2016

ZDEŇKA SLÁDEČKOVÁ 12

Představení "teorie transition"

HANA VÁLKOVÁ 13

2 ABSTRAKTY PŘÍSPĚVKŮ AKTIVNÍCH ÚČASTNÍKŮ KONFERENCE ABSTRACTS OF ACTIVE PARTICIPANTS OF THE CONFERENCE

Zvládání sportovní zátěže u adolescentů v kontextu preferovaných copingových strategií – pilotní studie

DEMLOVÁ TEREZA, BARTOŠOVÁ KATEŘINA, BUREŠOVÁ IVA 15

Role rodičovského motivačního klima v rozvoji syndromu přetrénování u dospívajících vrcholových sportovců

ZUZANA FRYDRYCHOVÁ, SÁRA HUTEČKOVÁ, IVA BUREŠOVÁ 17

Role osobnostních rysů v rozvoji syndromu přetrénování u vrcholových sportovců v období adolescence

SÁRA HUTEČKOVÁ, ZUZANA FRYDRYCHOVÁ, KATEŘINA BARTOŠOVÁ 18

Efektivní kariérní poradenství u osob s postižením a speciálními potřebami

GABRIELA JANÍKOVÁ, DAGMAR HEILAND TRÁVNÍKOVÁ 19

Vybrané socioekonomické faktory, limitující zapojení mladých sportovců do organizovaného sportovního procesu v klubech

MICHAL JILKA, JIŘÍ NOVOTNÝ 21

Změna kvality života žen středního věku vlivem cílené pohybové aktivity

VĚRA KNAPPOVÁ 22

Happiness in Active and Retired Athletes

ELŻBIETA LEWANDOWSKA, ALICJA KOSTENCKA, INGA DZIEMBOWSKA, RAFAŁ GOTOWSKI 24

Evaluation of Sport Mental Toughness and Psychological Wellbeing in Undergraduate Student Athletes

BÜLENT OKAN MIÇOOĞULLARI, ÖZKAN BEYAZ 25

Podněty svalové činnosti při intenzivním pohybovém zatížení

LUKÁŠ OLEJNÍČEK, JANA KUNČICKÁ, JOSEF KORVAS 26

Vzájemné vztahy mezi pohybovými aktivitami a exekutivními funkcemi u jedinců s mentálním postižením

MLADEN PROTIC, HANA VÁLKOVÁ 27

Psychologické fenomény a surfing: zážitek flow, životní spokojenost a osobnostní charakteristiky českých a slovenských surfařů

DANA SIDOROVÁ, KATARÍNA MILLOVÁ, IVA BUREŠOVÁ 29

Život bývalého sportovce po vrcholové kariéře – pilotní studie ZORA SVOBODOVÁ, HANA VÁLKOVÁ	31
Motivácia a adherencia juniorských basketbalistek k prechodu na profesionálnu úroveň KATARÍNA ŠIMKOVÁ	33
Problematika sexuality ve vztahu trenér – sportovec DANA ŠTĚRBOVÁ, JANA HARVANOVÁ	34
Způsob zjišťování údajů ex post facto od bývalých hráček basketbalových přípravek ŠTĚPÁN VÁLEK	35
Vybrané modely rozvoje sportovního talentu MICHAL VIČAR, MLADEN PROTIC	37

1 PŘEDNÁŠKY ZVANÝCH ŘEČNÍKŮ KEY NOTE SPEECHES ABSTRACTS

Využití emocí a vnitřní energie pro maximální výkon

Jiří Kastner

Masarykova univerzita, Centrum sportovní psychologie, Balance Centrum

Abstrakt

Jiří Kastner předá zkušenosti ze své praxe mentálního tréninku a sportovní psychologie nasbírané od roku 1999 ze spolupráce s úspěšnými i začínajícími sportovci různých disciplín. Pro maximální tréninkové úsilí a soutěžní výkon je přínosem umění balancovat a rozvíjet schopnost kontroly nad emocemi v jejich destruktivní podobě a naopak umět své emoce naladit, aby byly využity pro maximální výkon jak v rovině psychiky, tak i v připravenosti buněčného těla a jeho chemického nastavení. Vnitřní energie a stav mysli je samostatnou kapitolou a uměním, jak pracovat s energií vlastní mysli, s energiemi soupeřů nebo i diváků ve prospěch vlastního výsledku a maximálního využití talentu a potenciálu připraveného tréninkem.

Klíčová slova

výkon, emoce, sport, psychologie, psychika, vnitřní energie, mentální trénink, koučink potenciálu, Kastner

Abstract

In his key note speech Jiri Kastner will share his experience from the area of mental training and sports psychology, collected since 1999, in cooperation with both successful and beginning sportsmen. For maximum training effort and competition performance it is necessary to be able to balance and to develop controlling skills over emotions in their destructive form, as well as to be able to tune one's emotions, so that they may be used to maximum performance both at mind level, as well as at cell body readiness level and its chemical setting. The inner energy and state of mind are an independent chapter and art of work with energy of one's mind, energy of one's enemies or even spectators, in order to profit from one's own results and maximum use of talent and potential prepared by training.

Key words

performance, emotions, sport, psychology, mind, inner energy, mental training, coaching for potential, Kastner

It's not about where you're from, it's about what kind of person you are: coaching multicultural teams

Anastasiya Khomutova

University of Brighton, UK

Abstrakt

Během posledních několika desetiletí globalizace sportu způsobila větší rozmanitost v rámci profesionálního sportu, jelikož stále více sportovců a trenérů se stěhuje z jedné země do druhé za účelem zlepšení jejich sportovní kariéry. Proto se sportovní psychologové zaměřují na pomoc kulturně různorodým skupinám sportovců, aby se mohli přizpůsobit novým kulturním a sportovním prostředím s cílem dosáhnout jejich nejlepšího výkonu, a to buď v individuálních nebo kolektivních sportech. Zatímco zkušenosti sportovců ze zahraničí v individuálních sportech byly dobře zdokumentovány v několika nedávných studiích, vliv kulturní rozmanitosti na kolektivní sporty je stále nedostatečně prozkoumán. Tato prezentace se zaměří na fungování kulturně rozmanitých týmů s použitím vzorku šesti profesionálních basketbalových týmů z Evropy. Na základě semi-strukturovaných rozhovorů s trenéry, místními hráči a také hráči ze zahraničí bylo identifikováno několik problémů, které ovlivňují fungování týmů: rozdíly v hodnotách mezi domácími hráči/trenéry a hráči ze zahraničí; utváření etnických podskupin v týmech; a rasa jako potenciálně problematický faktor ve vztahu mezi trenérem a sportovcem. Prezentace bude zakončena doporučeními pro sportovní psychology pracující s kulturně různorodými skupinami sportovců. Předmětem diskuse bude také návrh vzdělávacích programů pro trenéry a sportovce ze zahraničí, zaměřené na zvyšování jejich kulturního povědomí.

Klíčová slova

kulturní sportovní psychologie, kulturní přechod, sportovní migrace, vztah trenér-sportovec, akulturace, týmová koheze

Abstract

During the last few decades, the globalisation of sport has led to a greater diversity within professional sport, as ever more athletes and coaches have migrated from one country to another in order to establish or improve their sporting careers. Therefore, sport psychology practitioners have been focusing on helping culturally diverse groups of athletes to adapt to a new cultural and sporting environment in order to show their best performance, either in individual or team sports. While the experiences of immigrated athletes within individual sports have been well-documented in several recent studies, the impact of cultural diversity on team sports still remains under-researched. This presentation will focus on the functioning of culturally diverse teams, using a sample of six professional basketball teams from Europe. Based on semi-structured interviews with coaches as well as both local and immigrated players, several issues that influence team functioning were identified: differences in values between domestic players/coaches and immigrated players; the formation of ethnic subgroups in teams; and race as a potentially problematic factor in coach-athlete relationships. The presentation will conclude with recommendations for practicing sport psychologists working

with culturally diverse groups of athletes. The proposal of educational programmes for coaches and immigrated athletes, focused on raising their cultural awareness, will also be discussed.

Key words

cultural sport psychology, cultural transition, sport migration, coach-athlete relationship, acculturation, team cohesion

‘Whose ‘wellbeing matters’?: Sports workers lives, experiences and transitions through unique employment terrain

Geoffery Z. Kohe

Institute of Sport & Exercise Science, University of Worcester, United Kingdom

Abstract

The increasing professionalization of sport, and burgeoning forms of employment within the sport industry, have precipitated debate over the career experiences and long term welfare of sports workers (e.g., athletes, coaches, team assistants, administrators, agents and other stakeholders). From initial contract to career cessation, sports workers are confronted with an array of social, political, psychological, cultural and economic concerns that invariably contribute to their professional identity. These issues can include negotiation and tension over working conditions, medical and health disclosures; lifestyle, behavioural and body choices, restrictions beyond the sport; adherence to organizational philosophy and commitments, and social media and publicity constraints. While sports workers may accept the roles they undertake within the organisations, these issues can also generate feelings of uncertainty, angst, insecurity and indifference which affect their immediate conduct, decision making, interactions and long term career trajectories. Utilising empirical data derived from varied sports workers employed across the continent, in this lecture I discuss aspects of the current landscape of the elite sport industry (with an emphasis on elements of the European setting). I then analyse some of challenges sports workers experience when entering, navigating, transiting through and exiting their careers. Lastly, I pose future considerations regarding how sports workers’ advocacy, representation and voice may be advanced.

Key words

Sports professions, sport career cessation, elite sport industry, transition in sports employment

Psychická příprava v biatlonu

Ondřej Rybář, Jiří Šimonek

OLYMP Centrum sportu ministerstva vnitra

Abstrakt

Tento příspěvek se zabývá problematikou zařazení psychologie do biatlonového tréninku. Práce je řešena v kontextu skloubení teorie a praxe v oblasti vrcholového sportu. Cílem podrobnější analýzy tréninkového procesu bylo najít klíčové momenty psychické přípravy, které sportovec může uplatnit v rozhodujících chvílích samotného výkonu. Dále specifikovat psychiku jako vnitřní faktor ovlivňující samotný výkon biatlonisty, určit osobnost sportovce pomocí psychologické diagnostiky a těchto poznatků následně využít trenérem. Na základě jednotlivých poznatků vyplývá, že psychologie je důležitou součástí tréninkového procesu v biatlonu a značně ovlivňuje výkon sportovce. Trenér by měl mít alespoň základní znalosti psychologie sportu, aby mohl vhodně rozvíjet osobnost a výkony sportovců.

Klíčová slova

psychologie, diagnostika, vnitřní faktor, tréninkový proces, psychika, biatlon, osobnost

Abstract

This paper deals with the effects of including psychology into biathlon training. The aim was to combine theory and practical applications in the area of high performance sport. In the detailed analysis of the training process I tried to find the key moments of psychological preparation, which the athletes can use in decisive moments of their individual performance. Furthermore, we focused on indicating mental performance level, such as internal factors, that influence the individual effort of a biathlete. Determining the personality of athletes through psychological diagnostic can be subsequently used by the coach. On the basis of these individual findings, this paper demonstrates that psychology is an important part of the training process in biathlon and greatly affects the performance of each athlete.

Key words

psychology, diagnostic, internal factor, training proces, psyche, biathlon, personality

Psychologická příprava sportovce v prostředí olympijských her – OH RIO 2016

Zdeňka Sládečková

Psychologická poradna PhDr. Zdeňka Sládečková

Abstrakt

Tento příspěvek prezentuje pohled na olympiádu zevnitř aneb „velký dětský tábor“, který měl v Riu svá specifika. Sportovalo se za ostnatými ploty ostře střeženými po zuby ozbrojenou armádou. Psycholog zatím do olympijského týmu duchovně „nepatřil“, jeho role byla víceméně nepochopená. Neznalost, mýty a předsudky o možnostech a funkci sportovního psychologa se vyskytovala u mnoha trenérů i sportovců. Základem jeho práce v Riu byla proto psychická odolnost a improvizace. Psycholog zde měl dva úkoly: dotáhnout spolupráci se svými dlouhodobými svěřenci až k závodu a poskytnout okamžitou pomoc i těm, kteří jeho svěřenci nejsou. Tato práce zahrnovala diagnostiku individuálních psychických potřeb a problémů, různorodou individuální psychoterapii a individuální psychické programování závodníků. S těmi, co o to stáli, se pracovalo skvěle. Doporučení na OH v Tokiu – více osvěty a mnohem více sportovních psychologů.

Klíčová slova

psychologická příprava, olympijské hry, RIO 2016, sportovní psychology

Abstract

This paper presents the view of the Olympic Games from the inside, a “large children camp” that had its specifics in Rio. The sporting events took place behind barbed wire fences, guarded by armed units. The Olympic team did not really consider the sports psychologist an important spiritual part of the team and therefore, her role was more or less misunderstood. Lack of knowledge, myths and prejudice about the possibilities and function of a sports psychologist was obvious in many coaches and sportsmen. The basic part of her work thus included psychical strength and improvisation. There were two main tasks for the psychologist to provide: to continue the cooperation with her long-term clients till the competition itself, and to provide immediate help even to those who are not her clients. This work also included diagnostics of individual psychical needs and problems, different types of individual psychotherapy and individual psychical programming of the sportsmen. With those who asked for it, the cooperation went well. The recommendations for the Olympic Games in Tokio emphasise the need of more public education in the area of sports psychology and many more sports psychologists on site.

Key words

psychological preparation, Olympic Games, RIO 2016, sports psychologist

Představení “teorie transition”

Hana Válková

Masarykova univerzita, Fakulta sportovních studií, Katedra společenských věd a managementu sportu, Brno

Abstrakt

Teorie je u nás známá jako „vývoj motivační struktury“ v průběhu celoživotní sportovní kariéry, což odpovídá i vývojovým etapám sportovního tréninku. Týká se i formování sportovních talentů. Somatotyp, motorické schopnosti či dovednosti, stejně jako fyziologické ukazatele jsou obvykle v centru pozornosti trenérů či specialistů od dětství sportovce. Psychické parametry jako vysoká potřeba výkonu, silná vnitřní motivace jsou považovány za velmi důležité v dospělosti, ale je málo informací o nutnosti kultivace těchto parametrů ve vývoji jedince také od dětství. Vývoj motivace je citlivý fenomén jak pro budoucí vysokou výkonnost tak pro setrvání nebo opuštění sportovních aktivit. Motivační etapy alternují v typických přechodových fázích. Myšlenka motivačních fází a etap přechodů byla prvně prezentována už v 60. letech minulého století Vaňkem a dalšími (1983) jako:

Etapa I – prvotní expanze

Etapa II – výběrové sebeuplatnění

Etapa III – stabilizace

Etapa IV – involuce.

Současně je rozvíjena Wyllemanem a dalšími (2005). V této souvislosti se diskutuje „zvládnutá – nezvládnutá involuce“ a „duální kariéra“. Musí být zdůrazňována role rodičů, učitelů, trenérů v jednotlivých motivačních stádiích. Motto této konference je věnováno právě tématu sportu v celoživotní cestě jako průvodce života.

Klíčová slova

vnitřní motivace, etapy přechodů, zvládnutí involuce, duální kariéra.

Abstract

Talent is potential which has to be developed, formed, cultivated. Somatotype, motor abilities/skills as well as physiological parameters are usually in the center of attention of coaches and specialists since athletes childhood. Psychological parameters called need for achievement, high intrinsic motivation are considered as important but there is a lack of information relevant to formation from childhood. Development of motivation seems to be very sensitive phenomenon for future top level of achievement both for sports adherence or sports drop-out. Motivation periods are alternated with typical phases of transition. The idea of motivation phases and transition periods was firstly presented in sixties of last century with Vanek et al. (1983) as:

Stage I. - primary expansion

Stage II. - selective self-inclusion

Stage III. - stabilization

Stage IV. - involution

Recently the theory is developed by Wyllemann (2005) and others. According the issue the domains “coping – un-coping involution” and ”dual career” domains are discussed. The role of parents, teachers, coaches has to be stressed in motivation and transition phases. The motto of this conference is devoted to the transition issue in the life-span of individuals oriented either on recreation physical activities participation or in top competitive sports career.

Key words

intrinsic motivation, transition stages, involution coping, dual career.

2 ABSTRAKTY PŘÍSPĚVKŮ AKTIVNÍCH ÚČASTNÍKŮ KONFERENCE ABSTRACTS OF ACTIVE PARTICIPANTS OF THE CONFERENCE

Zvládání sportovní zátěže u adolescentů v kontextu preferovaných copingových strategií – pilotní studie

Demlová Tereza, Bartošová Kateřina, Burešová Iva

Psychologický ústav, Filozofická fakulta, Masarykova univerzita

Abstrakt

Tato studie byla realizována jako dílčí výzkumný záměr grantu s názvem Psychologické aspekty zvládání zátěže u vrcholových sportovců v adolescenci, přičemž cílem bylo zmapovat výskyt psychologických aspektů případného přetrénování u sportovců ve vývojovém období adolescence v českých sociokulturních podmínkách a ověřit možné souvislosti mezi vnímanou úrovní tréninkové zátěže a preferovanými copingovými strategiemi dospívajících sportovců, se zaměřením na vztah mezi úrovní vnímané zátěže a intenzitou tréninkové přípravy. Dále si autoři kladou za cíl ověřit psychometrické charakteristiky použitých metod na české populaci. Mezi použité metody zahrnujeme Training Distress Scale; Profile of Mood States a Children's Coping Strategies Checklist. Výzkumný soubor tvořilo 230 respondentů ve věku 14-20 let, 147 chlapců (64%) a 83 dívek (36%), průměrný věk byl 16.4 let. Nejvíce zastoupenými sporty byl fotbal (N=72; 31%), atletika (N=25; 11%) a hokej (N=17; 7%). Výsledky prokázaly statisticky významný rozdíl mezi pociťovanými symptomy přetížení ihned po tréninku a v následujících 24 hodinách, v souvislosti s vnímanou sportovní zátěží respondenti udávali nejčastěji vzájemně se doprovázející emoční stavy: hněv a deprese; deprese a únava; zmatek a tense. V rámci preferovaných copingových strategií vykazovali probandi nejvyšší průměrný skóre ve škálách Aktivní strategie (2.44) a Strategie vyhýbání (2.38), kterou častěji uplatňují sportovci, kteří vykazovali vyšší míru vnímané zátěže; nejvyšších skóre pak dosahovali respondenti na subskálách Přímé řešení problémů (M = 2.66) a Kognitivní rozhodování (M = 2.50).

Klíčová slova

sportovní zátěž; coping; copingové strategie; adolescence

Abstract

This study was carried out as a part of the research grant project "Psychological aspects of managing stress by top athletes in adolescence", its main goal was to map the occurrence of psychological aspects of possible overtraining in adolescent athletes in the Czech socio-cultural environment and to verify possible connections between the perceived level of training stress and coping strategies preferred by adolescent athletes, focusing on the relationship between the level of perceived stress and intensity of training. Authors also verified some basic psychometric characteristics of the methods used on czech population.

Training Distress Scale; Profile of Mood States and Children's Coping Strategies Checklist were the methods used in the study. Data set consists of 230 respondents aged 14-20 years: 147 boys (64%) and 83 girls (36%). The average age was 16.4 years. The most represented sports were football (N=72; 31%), athletics (N=25; 11%) and ice-hockey (N=17; 7%). A statistically significant difference showed between symptoms of overstrain felt by adolescents after the training and in the following 24 hours. Most often respondents described the combinations of emotional states in connection with the perceived stress: anger and depression; depression and tiredness; and confusion and tension. While examining coping strategies, respondents reached the highest average score in the Active strategy (2.44) and Strategy of avoiding (2.38) scales. Those are more often used by young athletes who are also reporting a higher level of perceived stress. The highest scores reached in our sample were on the Direct problem-solving (M = 2.66) and Cognitive decision-making (M = 2.50) sub-scales.

Key words

stress in sport, coping, coping strategies, adolescence

Role rodičovského motivačního klima v rozvoji syndromu přetrénování u dospívajících vrcholových sportovců

Zuzana Frydrychová, Sára Hutečková, Iva Burešová

Psychologický ústav, Filozofická fakulta, Masarykova univerzita

Abstrakt

Motivační klima vytvářené rodiči má hlavní vliv na celkový psychosociální vývoj dítěte. V případě dospívajících vrcholových sportovců se tento vliv neomezuje pouze na sportovní prostředí, ale i na to mimosportovní. Kvalita vztahu rodič-dítě predikuje motivaci, míru prožívaného stresu a potěšení z vykonávané sportovní aktivity dítěte. Pokud je rodičovská motivace zaměřena na úkol a vztah rodič-dítě je kvalitní, tak je spojován s intrinsickou motivací, autonomií a nižší úrovní úzkosti u adolescentního sportovce. Proti tomu rodičovský nátlak a orientace na ego souvisí s negativním emočním laděním, vyšší mírou úzkosti a extrinsickou motivací. Zvýšená zátěž, stres a úzkost přispívají k rozvoji syndromu přetrénování. Prezentovaný příspěvek je teoretickým vymezením problému, jenž se vztahuje k současně řešenému výzkumu s názvem „Psychologické aspekty zvládnání zátěže u vrcholových sportovců v adolescenci“.

Klíčová slova

vrcholový sport; adolescence; rodiče; motivační klima; nátlak; syndrom přetrénování; přepětí; zátěž; stres; úzkost

Abstract

Parental motivational climate has a major influence on overall psychosocial development of their child. In case of elite adolescent athletes this influence is not limited to sport environment, but also to non-sport environment. The quality of parent-child relationship is considered as predictor of motivation, level of perceived stress and enjoyment of sports activities in child. If the motivational climate created by parents is focused on task, it is associated with intrinsic motivation, autonomy and lower level of anxiety in adolescent athletes. On the other hand, if there is present parental pressure and ego-focused motivation, then it is related to negative emotions, higher level of anxiety and extrinsic motivation. Overload, stress and anxiety contribute to the development of overtraining syndrome. The presented paper is theoretical definition of the problem, that is related to currently ongoing research project titled “Psychological Aspects of Coping in elite Athletes in Adolescence”.

Key words

elite sport; adolescence; parents; motivational climate; pressure; stress; anxiety; overload; overreaching; overtraining syndrome

Role osobnostních rysů v rozvoji syndromu přetrénování u vrcholových sportovců v období adolescence

Sára Hutečková, Zuzana Frydrychová, Kateřina Bartošová

Psychologický ústav, Filozofická fakulta, Masarykova univerzita

Abstrakt

Sportovní výkony vrcholových sportovců doprovází dlouhodobý intenzivní trénink, který bez dostatečného období pro relaxaci a zotavení způsobuje přepětí dospívajícího sportovce. Stres, únava, nedostatek odpočinku, zranění spojené se sportem a vypětí před a při soutěžích zvyšují riziko přetrénování, které vede k poklesu výkonnosti, přetrvávající únavě, snížení schopnosti konkurenčního boje a poruchám nálad. Vztah mezi osobnostními rysy a sportovními výkony může být dvojího typu. Určité osobnostní rysy mohou přispívat k dosahování lepších výkonů sportovců. Naopak sportovní kariéra a životní styl mohou přispívat k modifikaci osobnostních rysů vrcholového sportovce. U vrcholových sportovců jsou určité osobnostní rysy výraznější než u nespportující populace. Rozdíly můžeme nalézt i mezi sportovci individuálních a kolektivních sportů. Prezentovaný příspěvek bude teoretickým vymezením problému, který se vztahuje k současně řešenému výzkumu s názvem „Psychologické zvládání zátěže u vrcholových sportovců v adolescenci“.

Klíčová slova

adolescence; vrcholový sport; přetrénování; osobnostní rysy; přepětí; zátěž; pětifaktorový model osobnosti

Abstract

Sport performance of elite athletes is accompanied by long-term intensive training. Without adequate period of rest and recovery this intensive training can cause overreaching of young athlete. Stress, fatigue, lack of rest, sports-related injuries and load before and during competitions increase the risk of overtraining that leads to a decrease of performance, persistent fatigue, reduced ability to compete and mood disorders. The relationship between personality traits and sport performance can be understood in two different ways. Certain personality traits may contribute to achieve better performance of athletes. On the contrary sport career and lifestyle may contribute to a modification of elite athlete's personality. Certain personality traits are more pronounced in elite athletes than in physically inactive population. Differences can be found even among athletes engaged in individual and team sports. The presented paper will be a theoretical definition of the problem, that is related to currently ongoing research titled "Psychological Aspects of Coping in elite Athletes in Adolescence".

Key words

adolescence; elite sport; overtraining; personal traits; overreaching; overload; five-factor model of personality

Efektivní kariérní poradenství u osob s postižením a speciálními potřebami

Gabriela Janíková, Dagmar Heiland Trávníková

Katedra společenských věd a managementu sportu, Fakulta sportovních studií, Masarykova univerzita

Abstrakt

Sdělení se zabývá vhodnými prvky vybraných aplikovaných pohybových aktivit a jejich významem v osobnostním rozvoji klientů se speciálními potřebami, především při jejich profesní přípravě. Hlavním cílem práce bylo navázat na zjištěné poznatky z pilotní studie řešeného projektu Metody osobnostního rozvoje z oblasti aplikovaných pohybových aktivit u osob se speciálními potřebami pro efektivnější uplatnění na trhu práce. Podle konceptu Lazarové a Koláře (2007), akceptujeme čtyři základní oblasti osobnostního rozvoje jedince: 1.Cesta k sobě 2.Cesta k druhým, 3.Sebepřesah, 4.Cesta k profesi. S rozpracováním speciálních technik (např. brainstorming, simulační hry, podnětové techniky) sestavujeme intervenční program aplikovaných pohybových aktivit zaměřených na rozvoj kompetencí, vedoucích k vyšší uplatnitelnosti klientů s mentálním postižením (MP) na trhu práce. Participanty studie byli klienti s MP ve věku 18-60 let, rekrutující se záměrně z institucí poskytujících služby osobnostního rozvoje. Celkem se lekcí pohybových aktivit zúčastnilo 43 participantů, návratnost dotazníků 26 (9 žen a 17 mužů) a to ve věkovém rozmezí 15-30 let, 7 z dotazovaných respondentů je ve věku 30-60 let. Výsledky jsou ve stádiu zpracování a předání praxi.

Klíčová slova

zaměstnávání osob s postižením, metody osobnostního rozvoje, aplikované pohybové aktivity

Abstract

The project deals with increase of the efficiency of the people with special needs in the labor market. It's been conducted through appropriate techniques for personal development, especially in the field of applied and non-traditional physical activities. The future demands of the potential employees from among the clients with disabilities are high and often very diverse. Therefore, it is recommended to use appropriate techniques for personal development and thereby increase the chances of employability of such people. The aim is to map the situation of employability for people with disabilities (physical, auditory, visual or mental in the age of 18-60 years) in the labor market and to use appropriate techniques for personal development (applied and non-traditional physical activities). The key research methods are questionnaires (interviews) and practical application of methods of personal development on the target group of clients. The methods of personality development are known in 4 major areas (Lazarova, Kolar): path to yourself, to the others, to the self-transcendence and path to the profession. Preliminarily results are four meetings with use of appropriate techniques for personal development, especially in the field of applied and non-traditional physical activities. The expected conclusions are development of techniques for their personal growth.

Key words

people with disabilities, methods and techniques of education, employment, activities, personal development

Vybrané socioekonomické faktory, limitující zapojení mladých sportovců do organizovaného sportovního procesu v klubech

Michal Jilka, Jiří Novotný

Katedra společenských věd a managementu sportu, Fakulta sportovních studií, Masarykova univerzita

Abstrakt

Cílem projektu specifického výzkumu je určení socioekonomických faktorů, které limitují zapojení mladých sportovců do sportovního procesu v různých sportovních klubech v České republice. Mezi vybranými sporty jsou fotbal, hokej, plavání, biatlon, florbal, cyklistika a volejbal. Tyto sporty byly vybrány z pohledu rozdělení na individuální a kolektivní, také z pohledu jejich popularity či na základě jejich rozvoje v České republice. K určení jednotlivých faktorů byl v první fázi projektu využit kvalitativní výzkum, pomocí kterého byli nejdříve osloveni funkcionáři vybraných sportovních svazů, následně pak trenéři jednotlivých sportů. Na tuto část aktuálně navazuje výzkum kvantitativní mezi rodiči dětí, jimž byl distribuován strukturovaný dotazník. Jako nejčastější bariéry vstupu byly identifikovány následující bariéry: konkurence jiných sportů (především dynamicky se rozvíjejících), pohybové aktivity rodičů včetně jejich časové náročnosti jak v týdnu, tak především o víkendech, moderní technologie v podobě PC, mobilních telefonů aj., doping, nedostatečné vybavení či nedostatek trenérů.

Klíčová slova

socioekonomické faktory, bariéry, zapojení mladých sportovců, organizovaných sportovní proces, sportovní kluby

Abstract

The aim of the project is to determine the socioeconomic factors that limit the involvement of young athletes to various sports clubs in the Czech Republic. We selected these sports: football (soccer), ice-hockey, swimming, biathlon, floorball, cycling and volleyball. These sports are selected by the type – individual vs collective, by their popularity or by their development in the Czech Republic. We used quality research to identify these factors. At first we speak with officials of sports federations, at the second with the trainers and coaches and eventually with parents. Then we used quantitative research – we made questionnaire, which was distributed to families with children. These barriers were identified as the most common factors: competition of another sports (especially dynamically developing sports), parents' activities during whole week or weekend, computers, cellphones etc., doping or lack of equipment or coaches.

Key words

socioeconomic factors, barriers, involvement of young athletes, organized sports process, sports clubs

Změna kvality života žen středního věku vlivem cílené pohybové aktivity

Věra Knappová

Fakulta pedagogická, ZČU v Plzni

Abstrakt

Cílem této studie bylo zmapovat kvalitu života u vybraných skupin žen středního věku a zaznamenat případné změny vyvolané vlivem zvoleného pohybového programu. Kvalitu života jsme hodnotili pre a post aplikace pohybového programu dotazníkovou metodou. Dotazník se jmenuje Quality of Life Enjoyment and Satisfaction (Q-LES-Q), v českém překladu „Kvalita prožívání radosti a spokojenosti ze života“. V České republice byl dotazník validizován pro diagnózu depresivní poruchy a je vhodný pro postihnutí vlivů cílené intervence (Palčová, 2003). Po vyhodnocení vstupních informací jsme pro probandy vytvořili 2 základní typy intervenčního pohybového programu a sledovali jeho vliv na pohybový aparát a kvalitu života probandů. Probandky absolvovaly po dobu dvou měsíců cílenou pohybovou intervenci. Jedna skupina žen absolvovala individualizované kompenzační cvičení pomalého charakteru a druhá skupina žen cvičila aerobik. V rámci námi vybraných souborů nás zajímalo, zda a nakolik zvolený pohybový program ovlivní změnu kvality držení těla v návykovém postoji probandů a významně změní i některou ze složek kvality života. Dále jsme porovnávali rozdíly v kvalitě života žen absolvujících lekce kompenzačního cvičení a žen absolvujících cvičení aerobního charakteru. Aplikovaná pohybová aktivita kompenzačního i aerobního charakteru měla převážně kladný vliv na úroveň kvality života sledovaných probandů, a to zvláště v doménách postihujících jejich zdravotní stav a pocity. Rozdíly jsme našli i mezi sledovanými skupinami. Usuzujeme, že toto zjištění souvisí s různou intenzitou vykonávaného cvičení, rozdílným vstupním stavem pohybového aparátu, psychiky a motivace sledovaných jedinců. Aerobní program cvičení ovlivňuje kvalitu života v některých doménách výrazněji a za kratší časové období. Při absolvování programu kompenzačních cvičení změny ve většině domén nastávají pomaleji.

Klíčová slova

pohybová aktivita, střední věk, sedavé zaměstnání, kvalita života

Abstract

The aim of this study was to explore the quality of life of selected groups of middle-aged women and to detect eventual changes developed by an influence of selected movement program. We evaluated the quality of life pre and post the applied movement intervention by the questionnaire Quality of Life Enjoyment and Satisfaction (Q-LES-Q). In the Czech Republic the questionnaire was validated for diagnostics of depressive disorders and is suitable for determining influences of targeted movement intervention (Palcova, 2003). After evaluation of entrance information we created two fundamental types of intervention movement program for probands and examined their influence on the motion apparatus and quality of life of observed probands. Probandns underwent the targeted movement intervention for the period of two months. One group was undergoing compensation exercises of slow character and the second one performed aerobics. We were interested in if and how much the

selected program influences the change of quality of body posture in the habit-forming stand of probands and if it significantly changes any domain of the quality of life. Further we compared differences in quality of life of women undergoing compensation exercise lessons and of women undergoing exercise with an aerobic character. Applied movement activity of compensation and aerobic character had mostly positive influence on the level of quality of life of observed probands, especially in domains Health State and Feelings. We also verified that different kinds of movement activity have also different duration of causing a feedback in human's psyche. We deduce that this founding out relates with various intensity of exercise, different initial state of motion apparatus, psyche and motivation of observed individuals. Aerobic exercise affects the quality of life in some domains more significantly in a shorter period of time. While taking program of compensation exercise, most changes appear more slowly but perhaps they will have more permanent character.

Key words

motional activity, middle age, sedentary job, quality of life

Happiness in Active and Retired Athletes

Elżbieta Lewandowska¹, Alicja Kostencka¹, Inga Dziembowska², Rafał Gotowski¹

1 – Kazimierz Wielki University, Bydgoszcz, Poland

2 – Collegium Medicum in Bydgoszcz, Nicolaus Copernicus University in Toruń, Poland

Abstract

Elite athletes lead exceedingly complicated lives. When under conditions of high demand and allostatic load, happiness may be seriously endangered. Even though many athletes initially feel relief after finishing their athletic career, some of them still suffer depressed mood. The aim of the study was to assess the level of happiness and the differences in happiness profile between active and retired elite athletes. Also the sport discipline and social support were taken into consideration as factors influencing athletes' happiness – a construct that reflects people's subjective and global evaluations of their lives. 110 active and retired elite athletes from Poland completed three psychological questionnaires, which reflect subjective happiness: the Flourishing Scale (FS) to assess core aspects of social-psychological functioning, The Emotional Wellness Scale (EWS) to assess the affective component of happiness and Satisfaction With Life Scale (SWLS) to assess the judgmental component of subjective well-being. No significant differences were found neither between active and retired athletes, nor between individual and collective sport. However, we found significant influence of social support on both retired and active athletes' happiness. These findings have implications for how well athletes cope with stress which, in turn, could shed light on the development of factors that may provide a buffer against adversity and build resilience.

Key words

active athletes, retired athletes, happiness

Evaluation of Sport Mental Toughness and Psychological Wellbeing in Undergraduate Student Athletes

Bülent Okan Miçooğullari, Özkan Beyaz

Neveşehir Hacı Bektaş Veli University, Education Faculty, Türkiye.

Abstract

Aim of the study was the evaluation of the relationships between sport mental toughness (SMT) and psychological wellbeing (PWB) in undergraduate student athletes. Mental toughness represents the ability of a person to cope with the demands of training and competition, increased determination, focus, confidence, and maintaining control under pressure. The concept of PWB has been defined – in eudaimonic part – as the realizing potential through some form of struggle. Participants were undergraduate students (n = 130) from two Turkish universities. The sample included participants from a Physical Education & Sport Education program from four years of standard undergraduate study. To assess mental toughness, the Sports Mental Toughness Questionnaire (SMTQ) (Sheard, Golby & Wersch, 2009); moreover to assess Psychological Well Being (PWB), Ryff's PWB scale (1989a) were given to volunteer participants. Cronbach's alpha scores identified the internal consistency of the validated questionnaires. Pearson Product Moment Correlations were conducted to identify the relationship between SMT and PWB. To control for demographic effects, hierarchical multiple linear regression was used to examine the predictive capacity of mental toughness on psychological wellbeing. Multiple linear regression analyses found that components of SMT were moderate to strong predictors of PWB with between 40% and 66% of variance explained. Importantly, age, gender, and level of study were not found to predict PWB. These findings are consistent with hypotheses and further demonstrate the potential importance of SMT within physical educational settings.

Key words

the Sports Mental Toughness Questionnaire (SMTQ), Psychological Well Being Questionnaire (PWB), Ryff's PWB scale

Podněty svalové činnosti při intenzivním pohybovém zatížení

Lukáš Olejníček, Jana Kunčická, Josef Korvas

*Katedra kineziologie, Fakulta sportovních studií, Masarykova univerzita
Ústav podpory a ochrany zdraví LF MU Brno, CESA VUT Brno*

Abstrakt

Studie se zabývá problematikou podnětů svalové činnosti při intenzivní pohybové aktivitě. Záměrem bylo zjistit chování elektrických projevů nervosvalové činnosti v průběhu zatížení a za stupňující se únavy. Pomocí metody povrchového EMG byli monitorováni dva probandi (muži, věk 22, hmotnost 67,2 kg, tělesná výška 1,81 m, resp. 24 let, 63,6 kg a 1,76 m, oba BMI 20,5), kteří absolvovali intenzivní intervalové zatížení. Test obsahoval intervalový běh 5 × 400 m s 90 sekundovou přestávkou tak, aby další úsek zahájili ve stavu nedostatečného zotavení a postupně narůstala únava. Tento fyzicky náročný test jsou schopni absolvovat pouze aktivní vytrvalostní běžci, proto jsme záměrným výběrem do studie zařadili probanda – běžce výkonnostní úrovně, který již absolvoval šestiletý běžecký trénink, a jako kontrolní proband – rekreační běžec. Monitorovány byly základní svalové skupiny důležité pro běh: m.gluteus maximus, m.biceps femoris, m.gastrocnemius med., m.rectus femoris, m.tibialis anterior. Byly zaznamenány, zpracovány a vyhodnoceny dvě proměnné, amplituda a frekvence, které kvantifikují elektrické projevy nervosvalové činnosti. U obou běžců byly v průběhu zatížení zjištěny změny v průměrné amplitudě.

Klíčová slova

Svalová aktivace, běh, trénink, síla, sEMG, bioelektrická impedance

Abstract

The study deals with problems of suggestion muscle activity with intensive physical activity. The goal was to find out behaviour of electrical manifestations of neuromuscular activity during that load and increasing fatigue. With methods of sEMG were monitoring two probands (mens, age 22, weight 67,2 kg, height 1,81 m, and age 24, 63,6 kg and 1,76 m hight, both BMI 20,5), who absolveted intensive interval load. The test included an interval run 5 × 400 m with 90 seconds break, so that the another part started in a state of inadequate recovery and gradually raising fatigue. This physical hard test are able to complete only active endurance runners, that is why we by purposive choise included proband – performance runner, who completed the running training during six years and for the control we included proband – jogger. We monitored basic muscle groups which are important for running: m.gluteus maximus, m.biceps femoris, m.gastrocnemius med., m.rectus femoris, m.tibialis anterior. There were recorded, processed and evaluated two variable, aplitude and frequency, which quantifies electrical behaviour of neuromuscles activity. The both of runners were during the load detected changes of average amplitude.

Key words

Muscle activity, run, training, strength, sEMG, bioelectrical impedance

Vzájemné vztahy mezi pohybovými aktivitami a exekutivními funkcemi u jedinců s mentálním postižením

Mladen Protić, Hana Válková

Fakulta tělesné kultury, UP Olomouc

Katedra společenských věd a managementu sportu, Fakulta sportovních studií, Masarykova univerzita

Abstrakt

Cílem studie bylo zjistit oboustranný vztah mezi pohybovými aktivitami (PA) a exekutivními funkcemi (EF) u jedinců s mentálním postižením (MP). Jako předpoklad byla téze, že účastníci s vyššími skóre v PA budou mít také vyšší skóre ve všech složkách EF a naopak.

Metody: studie se účastnilo 62 chlapců a 42 dívek s MP od 7 do 18 let, z 8 speciálních škol v Bosně a Hercegovině. Ve skupině bylo 60 dětí s lehkým stupněm MP a 44 se středním. K posouzení EF byla užitá škála Behaviour Rating Inventory of Executive Functions (BRIEF) – verze pro učitele, zatímco PA byly měřeny akcelerometrem GT3X Actigraph. Pro analýzu vztahů mezi dvěma proměnnými byl užit t – test, Pearsonův korelační koeficient a vícenásobná regrese GLM.

Výsledky: Zjistili jsme významný vztah mezi PA a EF v pěti z osmi položek dotazníku, ale pouze s určitým typem PA nebo sedavým stylem. Určující pro vztah mezi PA a „emoční kontrolu“ byl stupeň MP.

Závěr: PA a EF jsou ve vzájemném vztahu, ale ne ve stejné významnosti pro všechny složky EF nebo pro všechny úrovně PA. Jelikož se jedná o první studii tohoto typu, problematika vztahů není stále jasná a vyžaduje další studie.

Klíčová slova

Exekutivní funkce, kognitivní funkce, Pohybová aktivita, cvičení, mentální postižení, mentální retardace.

Abstract

The **goal** of the study was to determine bidirectional relationship between physical activity (PA) and executive functions (EF) in individuals with intellectual disability (ID). Hypothesis presupposed that participants with better scores in PA have better scores in all components of EF and vice versa.

Methods: 62 boys and 42 girls with ID aged from 7 to 18 years, recruited from 8 Special schools in Bosnia and Herzegovina participated in the study (60 children with mild ID and 44 with moderate ID). Behaviour Rating Inventory of Executive Functions (BRIEF) – Teacher version was used to assess the EF, PA were assessed with GT3X Actigraph. Descriptive statistics, t – test, Pearson correlation and GLM multiple regression were used for data processing.

Results: We found a significant relationship between PA and EF in 5 out of 8 BRIEF scales for a particular type of PA. The biggest contributor to all BRIEF scales were level ID and

moderate to vigorous PA, but only for emotional control and Initiate scale. The only BRIEF scale that showed significant contribution to PA was initiate scale and only for sedentary PA.

Conclusion: PA and EF are related to each other but not for all EF components and all PA levels. Since this is the first study, to our knowledge, of this kind it is still unclear and more studies should be developed.

Key words

Executive functions, Cognitive functions, Physical activity, Exercise, Intellectual disability, Mental retardation.

Psychologické fenomény a surfing: zážitek flow, životní spokojenost a osobnostní charakteristiky českých a slovenských surfařů

Dana Sidorová, Katarína Millová, Iva Burešová

Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, Psychologický ústav

Abstrakt

Cílem této studie bylo prozkoumat psychologické fenomény (flow zážitek, životní spokojenost a osobnostní charakteristiky) u českých a slovenských surfařů. Porovnávali jsme mezi sebou dvě skupiny: surfaře (N=69; Ž: 34, M: 35; věk: 20–47) a nesurfaře (N=70; Ž: 39, M: 31; věk: 18–50). Data jsme sbírali online pomocí následujících dotazníků: FSS 2 – Škála flow zkušenosti (Řezáč, 2007); Dotazník životní spokojenosti (Fahrenberg et al., 2001) a NEO pětifaktorový osobnostní inventář (Hřebíčková & Urbánek, 2001). Pro identifikaci flow aktivity u nesurfařů byl použitý Flow dotazník (Csikszentmihalyi & Csikszentmihalyi, 1982). V souvislosti s flow zkušeností a jednotlivými dimenzemi flow surfaři zažívají autotelickou zkušenost a změnu vnímání času během surfingu častěji jako nesurfaři během jiných aktivit. Naopak nesurfaři zažívají častěji pocit konkrétního cíle a kontroly nad situací. Výsledky také ukázali, že surfaři jsou emočně stabilnější, extravertnější, otevřenější k novým zkušenostem a svědomitější jako nesurfaři. Výsledky v oblasti životní spokojenosti nebyly statisticky signifikantní. Tato studie je první prací, která se v oblasti psychologie zabývá skupinou českých a slovenských surfařů, a také jedna z mála, která se orientuje na surfaře z vnitrozemí, tzv. inland surfers. Může tak sloužit jako první krok ve výzkumu v této oblasti.

Klíčová slova

Surfing, Životní spokojenost, Flow zážitek, Osobnostní charakteristiky.

Abstract

The goal of the study was to explore flow experience, life satisfaction and personality characteristics of Czech and Slovak surfers. We worked with two samples: Surf group (N=69; F: 34, M: 35; age: 20–47) and Non-surf group (N=70; F: 39, M: 31; age: 18–50). The data was collected online by the Flow State Scale-2 (Řezáč, 2007), the Life Satisfaction Questionnaire (Fahrenberg et al., 2001) and the NEO 5-factor Personality Inventory (Hřebíčková & Urbánek, 2001). The Flow Questionnaire (Csikszentmihalyi & Csikszentmihalyi, 1982) was administered for the Non-surf group to identify a flow activity. In relation to the flow experience, surfers described dimensions of an autotelic experience and experienced a time transformation more often than non-surfers and non-surfers described the flow dimensions of unambiguous feedback and a sense of control more often than surfers. The group of surfers had higher rates in all the dimensions of life satisfaction as well as in the overall life satisfaction. However, statistical significance was not reached. The results also suggest that surfers are more emotionally stable, more extraverted, more open to new experiences and more conscientious. This study can serve as a launching pad for further research in inland surfing.

Key words

Surfing, Well-being, Flow Experience, Personal Characteristics.

Život bývalého sportovce po vrcholové kariéře – pilotní studie

Zora Svobodová, Hana Válková

*Centrum univerzitního sportu, Fakulta sportovních studií, Masarykova univerzita
Katedra společenských věd a managementu sportu, Fakulta sportovních studií, Masarykova
univerzita*

Abstrakt

Příspěvek seznamuje s pilotním výzkumem FSpS, jehož cílem bylo zjistit – definovat – psychosociální proměnné, které jsou ve vztahu ke zvládnuté či nezvládnuté involuci ve fázi ukončení sportovní kariéry a transferu do běžného života po etapě vrcholového sportu a vytvořit tak základ teoretického rámce, který bude mít charakter typologie přístupů k řešení ukončení kariéry a přechodu do života po kariéře. Výhodiskem pro náš výzkum je teorie „transition“, tj. teorie přechodových fází ve vývoji motivační struktury sportovce. Nezvládnutá či obtížně zvládaná involuce znamená problémy osobního charakteru z různých hledisek, ztráty společensko-ekonomické a ztráty psycho-socio-ekonomického kapitálu a zkušeností nejen se sportovním prostředím pro další generace. Sledovanou pilotní skupinou jsou vrcholoví sportovci z anticipačních týmových sportů (fotbal, hokej, basketbal a volejbal), a tvoří ji 16 žen a mužů. Oslovení probandi jsou bývalí (již neaktivní) profesionální sportovci z českých (československých) nejvyšších soutěží. Prostředkem pro sběr dat byl semi-strukturovaný rozhovor, pro který jsme formulovali tématické okruhy na téma vývoje a průběhu sportovní kariéry, rodinného zázemí, životních či sportovních křížovatek, životního stylu, potřeb, cílů, a schopnost řešit problémy v souvislosti se sportovní kariérou a involucí. Rozhovory vedli odborní asistenti FSpS. Kvalitativním zpracováním výsledků provádíme kategoriální třídění dat, sledujeme shluk kategorií, vývoj a trajektorii životního příběhu sportovce.

Klíčová slova

sportovní kariéra, proces involuce, teorie transition, semi – strukturovaný rozhovor, životní křížovatky, kategorie, životní příběh

Abstract

The contribution acquaints with pilot research of the Faculty of Sports FSpS. Its aims is to find out – define – psychosocial variables that are in relation to managed or not managed involution in periode of sport career's end and transfert in everyday life after the stage of sport at the top, resulting in the creation of theoretical frame that will serve as the typology of approaches to solutions of the career's end and the transition into life after career. Basis for our research is the theory of “transition”, it means theory of transition stages in development of sportsman's motivation structure. Involution that is not managed or managed with difficulties means problems of personal character from different points of view, losts of psycho-social and economical capital and these of experience not only with sport environment for future generations. The observed pilot group consists of top sportsmen in anticipative team sports. There are 16 women and men. Consulted probands are former (no more active) professional sportsmen of The Czech highest competitions. The means of data collecting was

semi – structured interview for which we formulated topics about development of sport career, family background life or sport crossroads, lifestyle, needs, aims and capability to solve problems in relation to sport career and involution. Working out the results qualitatively we proceed categorical data sorting, observe the plaster, development and trajectory of sportsman´s life story.

Key words

sports career, involution process, transition theory, semistructured interview, the intersection of living, category, life story

Motivácia a adherencia juniorských basketbalistiek k prechodu na profesionálnu úroveň

Katarína Šimková

Katedra spoločenských vied a managementu sportu, Fakulta športovních štúdií, Masarykova univerzita

Abstrakt

Cieľom práce je odhaliť a spoznať determinanty motivácie a adherencie vedúce mládežnícke basketbalistky pokračovať v hre basketbal na profesionálnej úrovni. Výskum je postavený na teórii Career Transition (Alfermann & Stambulova, 2007) a teórii motivačnej štruktúry. Inštrument zberu dát predstavuje semi-štrukturovaný rozhovor s kvalitatívnou analýzou získaných vyjadrení. Spracované dáta pochádzajú od dvanástich respondentiek z kategórií hrajúcich za juniorky a kadetky (vek 15–18). Predbežné výsledky poukazujú na dôležitosť komunikácie v tíme, možnosť pokroku a zlepšovať sa v basketbalových zručnostiach, pocit úspechu („niečo“ dosiahnuť). Ďalší dôležitý aspekt predstavuje time management, najčastejšie sa vyskytujúci dôvod pre ukončenie basketbalovej kariéry.

Klíčková slova

motivácia, transition, prechod, tímová kohézia, pokrok, basketbal, komunikácia, time management

Abstract

The purpose of the research is to discover and understand the determinants of the motivation and adherence leading female junior basketball players to continue playing game of basketball at the professional stage. The research is based on the theory of Career Transition (Alfermann & Stambulova, 2007) and the theory of the motivational structure. The data is collected via semi-structured interviews with qualitative analysis of gathered statements. The processed data is from twelve female respondents from categories of junior and cadet (age 15–18). The preliminary results suggest that the most important aspect is communication between team members, the opportunity to progress and to improve basketball skills, sense of achievement. Another important aspect is represented through the time management, the most occurring reason for termination of the basketball career.

Key words

motivation, transition, team cohesion, progress, basketball, communication, time management

Problematika sexuality ve vztahu trenér – sportovec

Dana Štěrbová, Jana Harvanová

Katedra společenských věd v kinantropologii, FTK UP Olomouc

Abstrakt

Vztahem trenér – sportovec rozumíme situace, kdy trenérovo a sportovcovo myšlení, cítění a chování je ve vzájemné a příčinné závislosti. Změny v myšlení, cítění a chování jedinců jsou dány proměnou vzájemného vztahu a současně na kvalitu tohoto vztahu zpětně působí. Do podoby vztahu vstupuje sexualita zúčastněných a dotyk, který je komunikačním nástrojem a hraje důležitou roli ve vztazích. Cílem příspěvku je seznámit s potřebou stanovení a uvědomění si hranic ve vzájemné interakci trenér – sportovec s citlivostí na oblast sexuality včetně vhodnosti různých forem doteku v interakci trenér – sportovec. Příspěvek vede k zvýšení informovanosti o rizicích překračování hranic a přispívá k prevenci před tendencí k popírání, utajování, bagatelizaci situací spjatých se sexualitou. Opírá se o teoretické koncepty dyadického vztahu a interakce ve skupině a o pojetí doteku v jeho různých významech a podobách v návaznosti na zkušenosti z praxe. Na základě případové studie předloží autorky přehled rizik při tvorbě hranic, jejich proměnlivost v čase a rizikové situace spjaté se sexualitou ve vztahu trenér – sportovec – rodič.

Klíčová slova

sexualita, dotek, trenér, sportovec, hranice

Abstract

Coach – athlete relationship we mean a situation where the coach and athlete thinking, feeling and behavior is mutual and causation. Changes in thinking, feeling and behavior are determined by the transformation of the relationship and also the quality of this relationship by return. Enters into a relationship sexuality involved and touch, which is a communication tool and plays an important role in relations. The aim of the paper is to determine the need for and awareness of boundaries interact coach – athlete with sensitivity to the field of sexuality, including the suitability of various forms of touch interaction in coach – athlete. Post leads to raise awareness about the risks of crossing the border and helps to prevent the tendency to denial, concealment, downplaying the situation related to sexuality. It is based on theoretical concepts dyadic relationship and interaction within the group and about the concept of touch in its various meanings and forms in relation to practical experience. Based on case studies, the authors present a summary of risks when creating borders, their variability in time and risk situations related to sexuality in relation coach – athlete – parent.

Key words

sexuality, touch, coach, athlete, border

Způsob zjišťování údajů ex post facto od bývalých hráček basketbalových přípravek

Štěpán Válek

Katedra společenských věd a managementu sportu, Fakulta sportovních studií, Masarykova univerzita

Abstrakt

Záměr práce je zjistit markery souvisejících s odchody z organizovaných pohybových aktivit (OPA) – basketbalu. Cílem sdělení je sdělit zkušenosti z postupu zjišťování dat v konkrétním výzkumném projektu. Jelikož metodiky bývají často zaměřené na teoretické principy sběru dat, předávám zde vlastní zkušenosti z procesu sběru dat typu ex-post-facto u dívek ve věku v danou dobu 7–9 let. Údaje šlo získat pouze dotazováním, které v daném případě bylo vymezeno a rozebráno ve 3 problémových okruzích:

- a) Existence databáze a přístup k datům: jak/kde vůbec získat adresy, následně ověření pravdivosti dat spojené s potížemi dané časovým odstupem od ukončení přípravek OPA a ochotou oslovených účastníků k výpovědi.
- b) Otázka neplnoletosti a etického konsensu (kontakty, rozhovory s rodiči).
- c) Faktické provedení sběru dat: reálný rozhovor a potíže s ochotou vypovídat na záznam.

Príspevek sděluje stav získaných dat od respondentů v intencích předloženého procesu.

Klíčová slova

Sportovní přípravky, dívky mladší školní věk, transition, dotazovací techniky, princip familiarity.

Abstract

The purpose of this work is to find out the markers relating to a dropout of organized sport activities (OSA) in basketball. Furthermore, the core intention is to inform about experience of the data investigation procedures in a particular research project. Methods tend to be focused on theoretical principles of a data collection quite often. In this paper I would like disclose my own experience of an ex-post-facto data collection process from girls aged then 7–9. An only chance how to elicit the data was questioning, which was defined and analysed in 3 problem areas:

- a) Existence of a database and an access to the data: where and how to obtain addresses at all, and consequently the difficulties associated with data confirmation, a time gap since the children's last attendance in OSA, and also the will to answer by the addressed participants.
- b) An issue of the age of majority and an ethical consent (contacts, interviews).
- c) A real data collection: actual interviews and the difficulties with the participants' unwillingness to be recorded.

The paper gives the state of the obtained data from the participants within the framework of the presented process.

Key words

Sport prep schools, early school age girls, evidence based research, transition, questioning techniques, familiarity principle.

Vybrané modely rozvoje sportovního talentu

Michal Vičar, Mladen Protić

Katedra společenských věd a managementu sportu, Fakulta sportovních studií, Masarykova univerzita

Fakulta tělesné kultury, Univerzita Palackého, Olomouc

Abstrakt

VÝCHODISKA: Na talent ve sportu je obvykle v České republice nahlíženo jako na statický, v čase neměnný atribut. To kontrastuje se stále více uplatňovanou praxí v anglosaských zemích, zdůrazňující jeho měnitelnou povahu. Ta se promítá do modelů popisujících jeho vývoj.

CÍL: Cílem studie je představit moderní modely vývoje sportovního talentu.

METODIKA: Srovnání a rozbor následujících modelů:

- a) Balyiho Model dlouhodobého rozvoje sportovce.
- b) Côtého Vývojový model sportovní účasti.
- c) Csikszentmihalyiho Model plynutí optimální odbornosti
- d) Baileyho a Morleyho Model rozvoje talentu

ZÁVĚRY: Moderní modely rozvoje sportovního talentu nahlíží na talent jako na dynamický, v čase se vyvíjející se fenomén. Jejich východisky jsou především Simontonův Emergeneticko-epigenetického model vývoje a Gagného Diferencovaný model talentu a nadání. Zatímco Balyiho model je především praktický, Côtého Vývojový model zdůrazňuje úlohu rodiny a promyšlené hry. Stejně jako Balyiho model uvádí periodizaci vývoje talentu. Csikszentmihalyiho Model plynutí vysvětluje získávání zkušeností a vývoj sportovce v období puberty na základně struktury pozornosti a zážitku flow a Baileyho a Morleyho Model rozvoje talentu klade důraz na situační pojetí talentu a rozvoj schopností facilitující na jeho růstu.

Klíčová slova

Sportovní talent, promyšlené získávání zkušeností, promyšlená hra, vrcholná výkonnost, rozvoj schopností, flow.

Abstract

BACKGROUND: Sports talent in the Czech Republic is generally viewed as a static, stable phenomena. It stands in contrast with widespread praxis carried out in Anglo-Saxon countries that emphasise its fluctuant nature. This is reflected in the current models describing its development.

OBJECTIVES: The aim is to introduce current models of talent development in sport.

METHODS: Comparison and analysing of the following models:

- a) Balyi – Long Term Athlete Development Model
- b) Côté – Developmental Model of Sport Participation
- c) Csikszentmihalyi – The Flow Model of Optimal Expertise
- d) Bailey and Morley – Model of Talent Development.

CONCLUSION: Current models of sport talent development approach talent as a dynamic phenomenon, varying in time. They are based in particular on the work of Simonton and his Emergent and Epigenetic Model and of Gagné and his Differentiated Model of Giftedness and Talent. Balyi's model is characterized by its applicability and implications for practice. Côté's model highlights the role of family and deliberate play. Both models describe the periodization of talent development. Csikszentmihalyi's Flow Model explains how the athlete acquires experience and develops during puberty based on the structure of attention and flow experience. Bailey and Morley's model accents the situational approach to talent and development of skills facilitating its growth.

Key words

Sports talent, skill development, flow, peak performance, deliberate play, deliberate practice.

7. ročník odborné mezinárodní konference

**PSYCHOLOGIE SPORTU V PRAXI 2016 aneb SPORT – PRŮVODCE
ŽIVOTEM**

Sborník konferenčních abstraktů

Editoři: Hana Válková, Michal Vičar, Dagmar Heiland Trávníková, Pavel Trochta

Vydala Masarykova univerzita, Žerotínovo nám. 617/9, 601 77 Brno
1., elektronické vydání, 2016

ISBN 978-80-210-8399-8